

Оилавий
тадбиркорлик

2

Шериятимиз
Тўраси

4

Уят керак,
уятчанлик-чи?

5

ОСМОНДАН ТУШГАН
БАХТ

6

9 ФЕВРАЛЬ — АЛИШЕР НАВОЙИЙ ТАВАЛЛУД ТОПГАН КУН

* * *

Кўзунг не бало қаро бўлуптур —
Ким, жонға қаро бало бўлуптур.

Мажмуъи давони дард қилди,
Дардингки, манга даво бўлуптур.

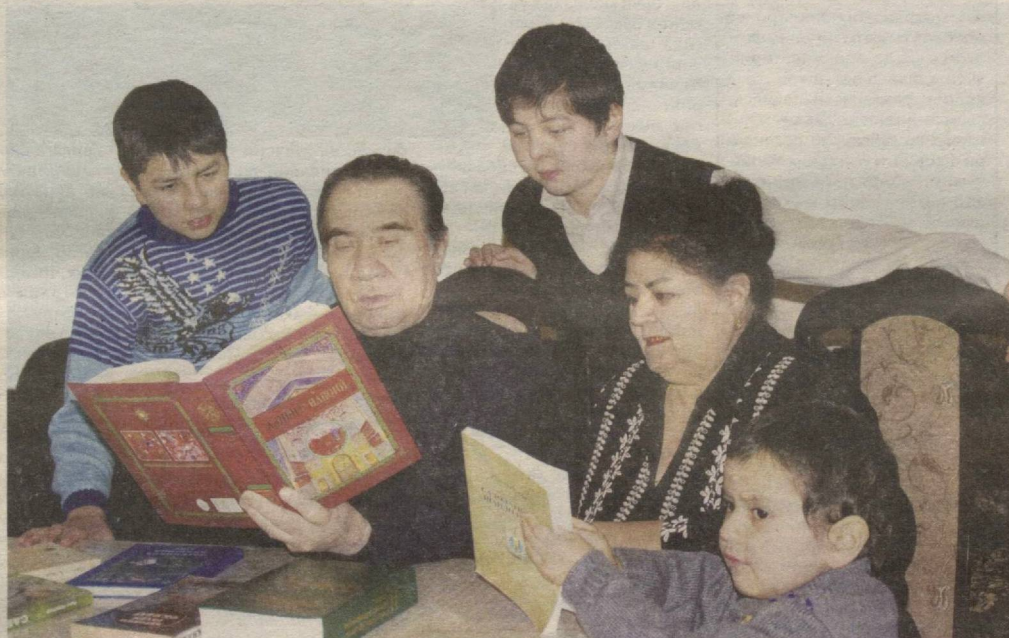
Ишқ ичра анинг фидоси юз жон,
Ҳар жонки,
санга фидо бўлуптур.

Бегона бўлуптур ошнодин,
Бегонаға ошно бўлуптур.

То қилди юзунг ҳавоси жоним,
Юз сари анга ҳаво бўлуптур.

Бақо топар улки, бўлди фоний,
Раҳравға бақо фано бўлуптур.

То тузди Навоий ояти ишқ,
Ишқ аҳли аро наво бўлуптур.

— Бир замонлар оталаримиз Навоий бобонинг сарғайиб кетган китобларини варақлаб, бизга ўқиб беришарди. Армон билан “Ҳали сизларга ул зотнинг том-том асарларини ўқиш насиб этади”, дейишса ишонмасдим. Мана, қаранг, мустақиллик йилларига келиб, ҳазрат Навоийнинг 20, 10 жилдлик асарлари чоп этилди. Энди фақат туғилган кунлари ё юбилейларида эмас, балки йил бўйи буюк алломанинг мўътабар асарлари ҳар бир ўзбек оиласида мутолаа қилинади, — дейди тиббиёт фанлари доктори, профессор Давлат ҚҮЛДОШЕВ.

Машраб НУРИНБОЕВ сурат-лавҳаси.

“ФАРОҒАТ ҚАСРИ” танловига ибратли оилалар ҳаётидан фото-лавҳалар, инсон умрининг энг гўзал лаҳзалари, болаликнинг ширин онлари муҳрланган суратлар қабул қилинади.

Бу ижодий беллашувнинг ўзига хослиги шундаки, сиз фотоасарларингизни йил давомида бир неча маротаба исталган вақтда, исталган миқдорда юборишингиз мумкин. Муҳими — сифат ва савия!

ТАНЛОВГА МАРҲАМАТ! «ОИЛА ВА ЖАМИЯТ» ГАЗЕТАСИ МУСТАҲКАМ ОИЛА ЙИЛИ

муносабати билан барча профессионал ва ҳаваскор сураткашларни ижодий беллашувга чорлайди!

Гапнинг индаллосига ўтсак, мукофотлар ҳаммани қизиқтириши тайин. Совринларимиз ҳам антиқа:

Телевизори йўқларга — ТЕЛЕВИЗОР, қўл телефони-сиз юрганларга — ҚўЛ ТЕЛЕФОНИ, DVDсизларга — DVD, фотоаппарати йўқларга эса... и-я, бунақалар танловда қатнаша олмайди-ку! Яна аллақанча рағбатлантирувчи мукофотларимиз ҳам бор. Хуллас, кимга нима керак бўлса, муаммосиз!

Айтганча, ўзингиз ҳақингизда маълумот, паспорт нусхаси ва бир дونا расмингизни ҳам қўшиб жўнатиш эсдан чиқмасин. Фотоасар қаҳрамонлари тўғрисида қисқача ахборот ёзиб юборсангиз-ку, нур устига нур бўларди!

“ФАРОҒАТ ҚАСРИ” фотосуратлар танлови Бош Комиссиянинг 20 йиллиги арафасида яқунланади ва... ғолибларга, ваъда этилганидек, совға-саломлар топширилади.

«МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ»

акциядорлик компанияси —
доимий ҳамкоримиз!

Қарор ва ижро

ҚЎШИМЧА
ИМТИЁЗ ВА
АФЗАЛЛИКЛАР

Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди томонидан "Оммавий ахборот воситаларига берилган қўшимча солиқ имтиёзлари ва афзалликлар: ахборот соҳасига бозор муносабатларини жорий этишнинг муҳим омили" мавзусида илмий-амалий конференция ташкил этилди.

Анжуманда Президентимизнинг 2011 йил 30 декабрдаги "Оммавий ахборот воситаларини янада ривожлантириш учун қўшимча солиқ имтиёзлари ва афзалликларини бериш тўғрисида"ги қарорида белгиланган ОАВ, нашриёт, матбаа корхоналари ва матбуот тарқатувчи ташкилотларни янада ривожлантириш учун қулай шарт-шароитлар яратиш, уларнинг мустақиллигини таъминлаш, давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини ўрнатиш каби масалалар муҳокама этилди.

Ўз мухбиримиз

НОТАРИАТ
ИНСТИТУТИ
ТАКОМИЛИ

Мамлакатимизда фуқароларнинг мулкӣ ҳақда эгаллик ҳуқуқ ва эркинликларини давлат томонидан қафолатлашга қаратилган қонунлар, меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқишда алоҳида аҳамият берилмоқда. Натижада, нотариат институтининг фуқаролик ҳуқуқий муносабатларни тартибга солишдаги аҳамияти ортиб бораётган.

Давлатимиз раҳбарининг "Ўзбекистон Республикасида нотариат институти янада такомиллаштириш чоралари тўғрисида"ги фармони бу борада яна бир муҳим қадам бўлди. Ушбу масала юзасидан 2010 йил 14 сентябрда "Адлия органлари ва муассасалари фаолиятининг такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги қонун қабул қилинди.

Нотариуслар бирор бир битимни тасдиқлашдан олдин тарафларга унинг моҳияти ва аҳамиятини тушунириб бериши, шартнома мазмунини тарафларнинг асл мақсадида мос келиш-кечмаслигини ва қонун талабларига зид ёки зид эмаслигини текшириши, шунингдек, жисмоний ва юридик шахсларга Ўз ҳуқуқларини амалга ошириш ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда қўмаклашиши, уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунириб бериши, тақдим қилинган ҳужжатларни тўлиқ ва ҳар томонлама ўрганиши, агарда расмийлаштирилиши сўраётган нотариал ҳаракат қонунга зид бўлса, амалга оширишни рад этиши лозим.

Р. ХУЖАХОНОВ,
Наманган шаҳар 5-сонли
ДНИ нотариуси.

ОИЛАВИЙ ТАДБИРКОРЛИК:
ИМКОНИЯТ ВА ИМТИЁЗЛАР

Иқтисодий луғатларда оилавий тадбиркорлик атамасига берилган қисқача таъриф шундай.

Очилини айтганда, окдарёлик Гуллола Абдуллаева оилавий тадбиркорлик ҳақида тўлиқ тасаввур ёки маълумотга эгами-йўқми, буниси бизга қоронғу. Аммо у бир неча йилдирки, ҳовлиси ёнидаги тўрт сотих томорқадан яхшигина фойда олади. Аслида, ўзи Ойтағали маҳалла фуқаролар йиғинида жойлашган мактаб кутубхонасида ишлайди. Гарчи қишлоқда улғайган бўлса-да, ёшлигида шахсий томорқаларга унчалик эътибор берилмагани учун зироатчиликка қизиқмаган. Лекин бугун қишлоқдошлари Гуллола опанинг ҳовлисидаги сабзавотлар неғадир ҳаммаликдан аввал пишиб, тайёр бўлишидан ҳайрон қолишди.

— Ҳозир олма пиш — оғзимга туш, деб ўтирадиган замон эмас. Ҳалол ишласангиз, яхши яшайсиз, бўлмаса қийин, — дейди Гуллола Абдуллаева. — Ҳар қимнинг насибаси ўз меҳнати ва ҳаракатига қараб тақсимланади. Масалан, бизнинг оиламиз учун томорқанинг ўзи яхшигина даромад манбаига айланган. Фарзандларим ҳам экин-тикин ишларига қўмаклашади. Ростдан ҳам, унумдор ер, сув бўлса-ю, ундан фойдаланмасанг, бунинг уволи бор, ахир! Биргина ўтган йилнинг ўзида тўрт сотих жойдан уч марта ҳосил йиғиштирдик. Аввал картошка эдикки, уни бозорга чиқариб соттач, иккинчи экин сифатида сабзи, кейин маккажўҳори етиштирдик. Ҳозир айна қиш пайтида кўкат экиб қўйибмиз. Бу энди тўртинчи ҳосил бўлади. Албатта, бу юмушларда турмуш ўртоғим билан фарзандларим доим қўмак беради. Икки ўғлим ҳам ҳарбий хизматни ўтаб келди. Тўнғичим имтиёзли равишда университетга ўқишга кирди. Бир қизим коллежда ўқияпти. Томорқа бизга қўшимча даромад ортириш имкониятини бермоқда.

Одатда қишлоқ жойларда супа саҳнига турли хил гул, рўйхонлар экилади. Гуллола опа ҳовли кўрки учун экилган гуллардан ҳам яхшигина фойда кўради. Гул уруғларидан сўрасангиз, албатта топиб беради. Бундай ишлар қимматли арзимасдек кўринар. Лекин ўз томорқасидан унумли фойдаланиб, экин-тикин қилиб даромад олаётганлар, чорва моллари кўпайтириш ёки бирор бир ҳунар билан машғул бўлиш орқали оилавий фаровонлигини ошираётганлар сони ораимизда йил сайин кўпайиб бораётгани кўнчаллик ҳолдир. Афсуски, ҳукуматимиз томонидан кичик

бизнес ва хусусий тадбиркорликни, оилавий ишбилармонликни қўллаб-қувватлаш борасида яратиб берилаётган қатор имконият ҳамда имтиёزلардан фойдаланмаётганлар ҳам топилади.

Дарвоқе, оилавий тадбиркорликни фақатгина томорқа, экин-тикин билан белгилаб бўлмайди. Чунки кейинги йиллар

та оилага бир млрд 390 млн сўм миқдориди имтиёзли кредитлар ажратилди. Ушбу маблағларнинг қўлланилиши доираси кенг: халқ хунарамдчилигидан тортиб, чорвачилик, паррандачилик, томорқа, иссиқхона маҳсулотлари етиштириш каби фойдали юмушларга ҳам бор.

— Ўтган йили вилоят ҳокимининг қарори асосида маҳалламиздаги 50 та хонадонга 17 млн 500 миң сўм миқдориди кредитлар ажратилди, — дейди Пайариқ туманидаги Хўжа Исмоил маҳалласи оқсоқоли Аҳмад Турдиев. — Паррандачилик учун ажратилган кредит эгалари тез етиладиган бродер жўжаларидан сотиб олиб боқишди. Натижада, бундан яхшигина даромад кўриб, ўз рўзгорини тиклаб, турмуш фаровонлигини оширишга эришган оилалар сони кўпайди. Қолаверса, аҳолининг пархез-бонд гўшт маҳсулооти ва туҳумга бўлган эҳтиёжи қондирилмоқда.

Шу ўринда қуйидаги рақамларга эътибор беринг: ўтган йили вилоятнинг саноат ривожланмаган, марказдан узоқ Кўшработ, Нуробод, азалдан миллий хунарамдчилик ўчоғи бўлган Самарқанд шаҳри ва Ургут туманларида устачилик, қосибчилик, тўндўзлик ва бошқа йўналишлар бўйича норасмий тарзда банд бўлган 1771 нафар фуқаро (912 нафар хотин-қизлар) "Хунарамд" уюшмаси орқали касаначилик меҳнатига жалб этилди, хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасида 24 мингта иш ўрни ташкил қилинди.

Вилоятнинг барча туманлари асосан қишлоқ хўжалигига иқтисослаштирилгани, фуқароларнинг аксарият қисми шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликлариди йирик шохли қорамол боқиш билан бандлигини инобатга олиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 23 мартдаги Вази́рлар Маҳкамаси-

нинг 2006 йил 21 апрелдаги қарорлари асосида 11438 нафар фуқарога (6 миң 765 нафари аёллар, 8 миң 210 нафари ёшлар) меҳнат дафтарчалари очилган. Дафтарчаси мавжуд бўлганларига эса тегишли ёзувлар киритилди.

— Бугунги кунда уюшмаларга аъзо хунарамдлар сони салкам миң нафарни ташкил этса, шунинг 400 га яқини оилавий тадбиркорлардир, — дейди «Хунарамд» уюшмасининг вилоят бўлими раиси Ақобир Ҳақимов. — Демак, шунча оила яқка тартибдаги тадбиркор сифатида давлатимиз томонидан яратилган имкониятлардан фойдаланмоқда. Хусусан, Самарқанд шаҳрида фаолият юритувчи чоқли буюм устаси Назира Асламова банкдан 10 миллион сўм имтиёзли кредит олиб, икки йилдан буюн оиласи билан кўрпа-тўшак тикмоқда. Бу маблағдан яхшигина фойда олиб, физи билан ўз вақтида қайтаришга эришмоқда. Яна бир муҳим жиҳати, улар шуғулланаётган хунар турлари авлоддан авлодга ўтиб, ҳам бозорни, ҳам рўзгорларини обод қилаётир.

Дарҳақиқат, шу ўринда кичик бир мулоҳаза. Яқинда матбуотда нима учун баъзи давлатларда оилавий тадбиркорлик ривож топмагани ҳақида муаммоли мақола ёзлон қилинди. Соҳа мутахассислари, иқтисодчилар оилавий тадбиркорликнинг ривожланиши учун фарзандларни ҳам шу руҳда тарбиялаш лозимлиги хусусида ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб, бу жараёнларни босқичма-босқич амалга ошириш ўз самарасини беришини таъкидлади.

Айни пайтда юртимизда оилавий тадбиркорликни ривожлантириш юзасидан дадил қадамлар ташланаётир, бу борада ҳар бир туман, қишлоқ ва маҳаллаларда ҳайрли ишларни амалга ошираётган ибратли оилаларнинг бй тажрибасини оммалаштириш, тарғиб қилиш лозим.

Мақолаимиз сўнгига эса оилавий тадбиркорликни йўлга қўйиш учун қандай ҳужжатларни расмийлаштириш хусусида ҳам тўхталиб ўтамиз.

«Оилавий тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш, ҳисобга қўйиш ва рухсат берувчи ҳужжатларни расмийлаштиришда уларга яқка тартибдаги тадбиркорликни белгилловчи гувоҳнома берилади. Унда фаолиятини оилавий тадбиркорлик шаклида амалга оширилиши ва тадбиркорнинг оила аъзолари кўрсатилади. Хунарамдчилик фаолияти субъектларини давлат рўйхатидан ўтказишда хунарамднинг яқка тартибдаги тадбиркор эканини белгилловчи гувоҳнома берилади ва унга фаолият тури йўналиши кўрсатилади».

Гулрух МўМИНОВА,
«Оила ва жамият» мухбири,
Самарқанд вилояти.

Жойларда оилавий тадбиркорликни ривожлантириш, уни аҳоли ўртасида кенг тарғиб этиш мақсадида талайгина ишлар олиб борилмоқда. Биргина 2011 йилнинг ўзида Самарқанд вилояти микёсида "Микрокредитбанк" томонидан 981

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан 2011 йил 26 ноябрда "Ўзбекистонда она ва бола саломатлигини муҳофаза қилишнинг миллий модели: "Соғлом она — соғлом бола" мавзусида ўтказилган нуфузли анжуман мамлакатимизда бу борада олиб борилаётган изчил ислохотлар бежиз дунё миқёсида этироф этилмаётганини яна бир қарра исботлаб берди. Хусусан, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти бош директори Маргарет Чен "Ўзбекистонда ҳатто глобал инқироз даврида ҳам аҳолининг саломатлик кўрсаткичлари муттасил ошиб, умр кўриш давомийлиги юксалмоқда. Ўзбекистон бу билан ҳақли равишда фахрланса арийди", дея таъкидлаши ҳам улкан аҳамиятга эгадир.

"Соғлом онадан соғлом фарзанд дунёга келади" деган широр бевосита жамоатчилик орасида соғлом оилавий муҳитни шакллантиришга хизмат қилмоқда. Юртимиз келажаги бўлган фарзандлар камолоти ҳам айнан оиладан бошланишини инobatга оладиган бўлсак, бу қўрғоннинг нечоғлик буюк ва муқаддас эканини тегаран ҳис этишимиз. Юртбошимизнинг 2012 йилни "Мустаҳкам оила йили" деб номлаши эса мамлакатимизда бу борада амалга оширилаётган хайрли ишларнинг мантикий давоми бўлди.

Дарҳақиқат, юртимизда оиланинг муҳкам ҳуқуқий асослари яратилган. Конституциямизда алоҳида бобнинг бағишлангани, Оила кодексининг ҳаётга кенг татбиқ этилаётгани, ҳар бир оиланинг му-

таҳкамлиги ва фаровонлигини таъминлаш бўйича қабул қилинган қонунлар, Президент фармонлари ва ҳукуматимиз қарорлари шулар жумласидандир.

Бир сўз билан айтганда,

ОТА-ОНА СОҒЛОМ, ФАРЗАНД ЭСА...

юртимизда оилани ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга етарли эътибор қаратилмоқда. Ҳўш, бундай ғамхўрликларга жавобан фуқароларимиз, кўпни кўрган, катта ҳаёт тажрибасига эга бўлган ота-оналар — оила устунлари нима қилмоқда? Бу гўзал маъвода тинч-товушлик, аҳиллиқни таъминлаш, соғлом ва баркамол фарзандларни вояга етказишга қай даражада ҳисса қўшаётми?

Оила Кодексининг 15-моддасида никоҳ ёши эркакларга 18 ёш, аёлларга эса 17 ёш қилиб белгиланган. Насл-насаб шажараси бўйича тўғри тутилган қариндошлар, туғилган ва ўғай ака-укалар билан опа-сингиллар, шунингдек, фарзандликка олувчилар билан фарзандликка олинганлар ўртасида никоҳ тузилиши мумкин эмаслиги қатъий белгиланган бўлган. Бундай тартибга риоя қилмасдан турмуш қуриш никоҳнинг ҳақиқий эмас деб топилишига олиб келади, тегишли шахсий ва мулк ҳуқуқий, ҳатто жиноий оқибатларни кел-

тириб чиқаради.

Афсуски, жойларда, кенг жамоат орасида олиб борилаётган тарғибот ва ташвиқот ишларига қарамасдан, туманимизда никоҳ ёшига етмай оила қураётганлар ҳам учраб туриб-

ёш йигитчалар никоҳнинг муқаддас эканини қаердан билсин? Уларнинг турмуши барқарор бўлмоғи-

ди. Вояга етмаган қизнинг турмушга узатилиши ҳақидаги хабар тарқалиши биланоқ маҳалла, ФХД бўлими, хотин қизлар кўмитаси, "Оила" маркази, тиббиёт ходимлари ўзaro кенгашиб, шу хонадон вақиллари билан уррашиб, бу каби нотўғри хатти-ҳаракатни тўхтатиб қолишга уринамиз. Баъзида хатоланиш олдиди олинади. Лекин кечиклаётган ҳолатлар ҳам учраётгани ҳақиқат. Энг ёмони, эрта турмуш қуриш ва яқин қариндошлар ўртасидаги никоҳга йўл қўйишда асосан ота-оналар сабабчи бўлишмоқда. Орамизда бирор тайинли касб-ҳунар эгаси бўлиш у ёқда турсин, оиласини эмас, ҳатто ўзини эплашга қурби етмайдиган фарзандини уйлантиришга уринаётган кишиларга нима дейсиз? Ёки оддийгина ўрта таълим маълумотига эга бўлмаган, ота-онаси қарамоғида юрган

га ким қафолат беради? Ўзлари тарбияга муҳтож келин-кулдан тугилган фарзандлар тақдирини эртага не кечади?

Эрта оила қурганлигининг ноҳуш ва мудҳиш оқибатларини ҳамма ҳам ўз вақтида англаб етолмайди. Масалан, 17 ёшга тўлмасдан Гулистон мавзесида турмушга чиққан қарманлик келинчақ биринчи ва иккинчи ҳомиласидан ҳам 12 ҳаф-

талигида ажралиб қолганини шифокорлар ёш она организми ҳомилини ҳали ўстиришга тайёр эмаслиги билан изохлашгани афсусланарли.

Яна бир ачинарли ҳол, бу яқин қариндошлар ўртасидаги никоҳ билан боғлиқ ноҳуш ҳолатлардир. Биринчиси, дунёга келган шахслар, яъни бобо-ота-ўғил-невара-чевара-эвара ва... ҳоказолар бевосита тўғри, ака-ука ва опа-сингиллар ёнлама, умумий ота ёки онага эга бўлганлар тўлиқ, ўғай ака-ука ва опа-сингиллар эса тўлиқ бўлмаган қариндошлар ҳисобланади. Амалдаги оила қонунчилигида ака-ука ва опа-сингиллар фарзандларининг никоҳланиши тақиқланган. Чунки ҳозирги замон генетики хулосаларига қўра, бундай никоҳ номақбулдир.

Шунингдек, болаларни эмизиш туфайли вужудга келган жигаргўшалар, яъни кўрақдошларнинг ҳам никоҳ тузишлари мақсадга мувофиқ эмас.

Кўпчилигимиз яқин қариндошга қиз берган оилаларда ногирон фарзандлар туғилганига гувоҳимиз. Ота-онаси соғлом, фарзандлари ногирон оила бошига тушган қўрғилларга ҳам наҳот ана шу каби иллатлар сабаб эканини билмасак? Бундай долзарб масаланинг моҳиятини тезроқ англамасак, кейин кеч бўлади.

Дилобар ПАРДАЕВА,
Навбахор туман
ФХД бўлими мудир.

Учинчи сектор

ҲАМИША ҲАМНАФАС ЖАМҒАРМА

"Соғлом авлод учун" халқаро хайрия жамғармаси қарий 20 йилдирки оналик ва болалиқни ҳимоя қилиш, репродуктив саломатлиқни яхшилаш, соғлом турмуш тарзини шакллантириш, вояга етмаган ўсмир ёшларни жисмонан бақувват ва маънан етук қилиб тарбиялаш, шунингдек, ногирон, ижтимоий ҳимояга муҳтож инсонларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг соғлигини тиклаш йўлида қатор хайрли ишларни амалга ошириб келмоқда.

Эътиборли жиҳати, жамғарма вазирлик ҳамда халқаро ҳамкор ташкилотлар билан биргаликда оналар ва болалар саломатлигини мустаҳкамлаш, кам таъминланган оилаларнинг ҳасталикка чалинган фарзандларини ижтимоий ва тиббий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш борасида ҳам баҳоли қудрат хизмат қилаётди. Жумладан, бемор болаларни хорижда, жумладан, Германия ва Жанубий Кореяда даволаш бўйича махсус дастурлар ишлаб чиқилиб, юзлаб йигит-қизларга амалий жиҳатдан тиббий ёрдам кўрсатилди.

Утган йил бошида Россия Федерациясининг мамлакатимиздаги элчихонаси билан ҳамкорликда 9 ёшдан 15 ёшгача бўлган болаларни соғломлаштириш ва бўш вақтини кўнгилли ўтказиш мақсадида Тошкент вилоятининг Ўзбекистон шаҳридаги "Бўстон" санаторийсида қишқи оромгоҳ ташкил этилди. Фарғона, Наманган, Самарқанд, Жиззах, Сирдарё вилоятлари ва Тошкент шаҳридан келган 225 нафар ўғил-қиз кўнгилли хордик чиқарди. Шунингдек, жамғарма қошидаги тиббий-ижтимоий марказда ҳам болаларнинг ёнги дам олиши ташкил этилди.

"Соғлом авлод учун" халқаро хайрия жамғармаси жамоаси "Мустаҳкам оила йили"да ҳам ижтимоий лойиҳалари сирасини янада кенгайтириш мақсадидан барча ҳудудларида савобли ишларини самарали тарзда давом эттиришни режалаштирган.

Барно МИРЗААХМЕДОВА
"Оила ва жамият" муҳбири.

"МОҲИ СИТОРА" ДОВРУҒИ ОШАЁТИР

Кўҳна Бухоро ўзининг хайратга солувчи бебаҳо моддий ёдгорликлари билангина эмас, балки маънавий олами, бетакрор санъати билан ҳам қадимдан маълуму машҳур.

Биз бугун халқимизнинг маънавий меросини, санъатимиз дурдоналарини

топиши, танилиши шунчалик тез кечди. Зеро, ҳар қандай ансамблнинг қиёфаси, аввало, унинг репертуари, йўналиши, табиати, ижро усули, маҳорати, кийим-кечаги, шинавандалар қалбидан қай даражада жой олгани ва, энг муҳими, давр руҳига ҳамоханлиги

ни асраб-авайлаб, муҳлисларга етказишга баҳоли қудрат ҳисса қўшиб келётган Бухоро шаҳар маданият уйи қошидаги "Моҳи ситора" фольклор-этнографик жамоаси ижодий фаолияти хусусида мухтасаргина сўз юритмоқчимиз.

Бу дастанинг илк қадамлари қанчалик қийинчилик билан қўйилган бўлса, эл орасида обрў, шон-шухрат

билан белгиланади. "Моҳи Ситора" дастаси ёш авлоднинг маънавий-маърифий руҳда тарбиялаш, дастурининг бадий-ғоявий савияси ижрочилик маҳоратини ошириш, қолаверса, "Халқ ҳаваскорлик бадийи жамоаси" деган шарафли номни оқлаш учун тинмай изланиб келмоқда.

Санъатимиз фидойиларидан Туфaxon Пинҳосова, Ориф Отаев, Раҳима

Раҳимова, Тамара Тошбоева, фольклоршунос олим, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураббийи Саодат Йўлдошева ва бошқалар жамоанинг нуфузини хориж мамлакатларида ҳам нуфузини ошириш йўлида хизмат қилганини алоҳида таъкидлашни истардик.

"Моҳи ситора"да турли ёш ва соҳадаги иқтидор соҳиблари, маданият ходимлари, уй бекалари, ўқитувчилар ижод билан шугулланишди. Ҳозирги кунда ансамбль репертуарида 200 дан зиёд халқ кўшиклари, қўйларига ҳамда рақслари ўрин олган бўлиб, қадимий Бухоро санъатининг услубий жозибасини акс эттиради. Халқаро миқёсдаги қатор фольклор фестивалларида қатнашиб, фахрли ўринларни эгаллаб келётган жамоа аъзолари жонқуяр санъаткор Олиянова Ҳасанова саъй-ҳаракатлари туфайли "Шавод", "Сархона", "Минхона", "Гардон", "Чорзарб" каби халқ кўшиклари қайта тиклашга муваффақ бўлган эътиборга лойиқдир.

Қувонарлиси, халқ ижодиёти жаваҳирларини тиклаш ва тўплаш ҳамда элдошларимизга тақдим этишдек хайрли ишлар бугун ҳам тўхтаб қолгани йўқ. Олиянова опанинг муносиб издoshi, Шарифaxon Мажидова (бадий раҳбар) ва невараси Шухратжон оилавий анъанани давом эттириб, "Моҳи ситора" бадийи жамоаси доврўгини таратишга ҳисса қўшапти.

Бахтиёр ЗАРИПОВ,
Абдулла Қодирий номидаги
Тошкент давлат маданият
институтини магистри.

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

Қарши шаҳридаги Ёшлар марказида ўтказилган ўқув-семинар вилоят, шаҳар ва туман хотин-қизлар кўмиталари раислари лавозимига захирга олинган кадрларнинг малакасини ошириш масаласига бағишланди.

Тадбирда вилоят "Олим аёллар" уюмчаси раиси Т. Гафорова «Раҳбарлик фаолиятида миллий ғоя негизига таянишнинг шарт-шароитлари», вилоят "Оила" илмий-амалий маркази раҳбари З. Маҳманазарова "Оила маънавия-

ти", Қарши давлат университети бошланғич хотин-қизлар кўмитаси раиси Г. Узоқова "Таълим муассасаларида талаба қизлар ўртасида олиб бориладиган маънавий-ахлоқий тарбия ишларининг самарадорлигини ошириш" мавзуларида маъруза қилди.

Тадбирда вилоят ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар кўмитаси раиси Инобат Каримова қатнашди.

Шавкат СУЛТОНОВ,
"Оила ва жамият" муҳбири.
Қашқадарё вилояти

Инсон дунёга келиб қолган она-сидан алла эшитидади. Бу — шеър. Тўй-томшалардаги жон-нўртар ўланларимиз, айтишувларимиз, термаю лапарларимиз — шеър, тўғрироғи, шеърнинг қаймоғи. Халқ лафзидидаги минглаб мақоллар, ҳикматли сўзлар, маталлар, топишмоғу чистонлар бир олам шеър ила йўғрилган. Инсон зоти бу дунёда ёшгани яшаб, боқий оламга равона бўларкан, уни шеърый йўқлов билан кузатадилар. Демак, шеър, ўлан, назмий тақаллум бизга бешикдан то қабр-гача эш экан, ҳамроҳ экан.

Шеър тинглаб, завқ ололмаган кимса норасо, ҳатто бир маънода бахтсиз одам бўлиб кўринади менга. Ахир, энди ерни туртиб ёруғ оламга чиққан бойчечакни кўриб суюнмаган, атиргул баргидаги шабнамга ҳаяжон ила боқмаган, ёмгирдан кейинги камалакка қараб лол қолмаган, булбул сайроғини эшитиб дили потирламаган... кишини бутун одам деб бўладими? Яхши шеър, бахри байт, ўлан, момоларнинг терма-лапарларига эримайдиган юрак ҳам ғарибдир, ночор-нотавондир.

Бу мухтасар даромаддан ғараз — шеърятимизнинг тўраси, каминанинг кирк этти йиллик жўраси, сирдошим, синокдошим, раҳматли Тўра Сулаймон таърифида беш-олти оғиз сўз айтиш.

Гапнинг индаллосидан бошлайин: Тўра Сулаймонни 1957 йили таниганман. Қамчиндек йигит эди. Камсукум, камгап. Юзида истеҳзо аралаш бир чимдим кулгу... Биз 18 ёшдамиз, акаимиз 23 ёшда. Бирга-бирга университетга қатнаб, таҳсил оламиз. Бир йилдан сўнг укаси тенги болалар олдида домладан дақиқ эшитгани уялдими, ўқишини сиртки бўлимига ўтказиб, мирзачўллик бўлиб кетди. Акам баҳонасида мен ҳам Тўра Сулаймондек ҳақиқий халқ шоири билан танишдим.

Тўра Сулаймон шеърят қашонасига элтувчи чорраҳада, қайси йўлдан кетсам экан, деб ўйлаиб ўтирмади. «**Ота мерос сазим турганда, ўзга сазим чалгучи қилма!**» дедими, кўнглига, дидига мос охангни танлади. У буюк боболаримизнинг қутлуг нафасига йўғрилган, халқнинг қон-қонига сингиб кетган азалий термалар сингари қўшиқлар тўкишни орзу қилиб, қўлига дўмбира олди.

Тиринг-тиринг, дўмбирам, Сўйла сиринг, дўмбирам

Эллик йилдирки, чўл қўнидаги сокин бир овулнинг чекка ҳовлисида дўмбира овози тинмайди. Гоҳ авжланиб, гоҳ чорак пардага тушади. Унинг дилнавоз чертилариди мен бийдай сахро ва осмонўпар тоғлар нашву намосини (Тўра ака асли бахмаллик эди), Сирдарё билан Зарафшоннинг дилхуш салкинио кечмиш умрларнинг шоирона бир талқинини туйгандай бўлган.

Тўра аканинг китобларини варақлаганда кўз олдидан рангин манзаралар ўтади: қимиз иси гурқираб ётган яйловлар, юлдузни урадиган аргумоклар дупури, уфқ четида оқ дўппидек ялтираб турган ўтовлар, йўтали ҳам ҳикматли чорвадор боболар, уйда уй бека, тўйда тўй бека момолар, ишга чечан, сўзга чечан содда, мунис, захматкаш келинчақлар, бағри бутун йигит-қизларнинг жон ўртовчи айтишувлари...

Тўра Сулаймон замонавий тематикани фольклор охангларига ажиб бир маҳорат ила пайванд этиб қалам тебратди. Халқ қўшиқларига хос равонлик, музикийлик, хотирага тез ўрнашиб қолиш каби хислатлар шоир шеърларининг қатлам-қатламларига сингиб кетган. Унинг мисраларига басталанган юзлаб қўшиқларнинг эл аро машхур бўлгани ҳам эҳтимол шундандир. Қаранг:

**У тоғда бир тўтикуш,
Бу тоғда бир тўтикуш,
Бир-бирига етолмай,
Интиғу интизормиш.**

Бундай байтларнинг эгасини қандай аниқлайсиз? Уларни ким тўқиган, «сахройи» шоирми ёки чаласавод, лекин сўзамол момоми? Ёхуд мана бу изҳори дилга қулоқ осинг:

**Лаъли лабинг ол, сулув,
Сочинг мажнунтол, сулув.
Ой юзингга хол қўйсан,
Келмасми малол, сулув?**

Бунақа қуйма, ўйноқи ва сундай равон сатрлар жон томири билан ўз халқининг дилига боғланган бахши тилидан чиқиши мумкин, холос.

лик даражасида англари.

Мен бетақорр шоир Тўра Сулаймон шеърят ҳақида билганимча дедим. Энди унинг

ШЕЪРИЯТИМИЗ ТЎРАСИ

ёхуд Ўзбекистон халқ шоири Тўра Сулаймонни эслаб

Мен бугунги ўзбек шеърят-ида Тўра Сулаймон бўлиб тўрға чиққан дўстимнинг ижодий йўли ҳақида гапирганда, бир нарсаси алоҳида ургу берилсин истар эдим. **Бу — тил масаласи.** Халқнинг гапи бор: камбағални урма, сўкма, қўйлагини йирт, дейдилар. Бу иборани Тўра акага нисбат бериб ишлатас, тахминан бундод бўлади: Тўра Сулаймоннинг додини берай десангиз, шеърларига ишлов бериб, тилини «текислаб» чикинг. Қиёматни шунда кўрасиз.

Мен Миртемир аканинг шеър ёзганини зимдан кузатганман. Домла бўлажак шеърларини аввало сочма, саъж усулида қоралама қилиб чиқар экан. Сўнг ҳамирдек ишлаб-ишлаб пиштавераркан. Сочма сўзлар қофияли сатрларга айланиб, вазн, турокдан либос кийиб, образ, мажоз ила безаниб боравераркан. Миртемир ака шеърига биров айтмаган, охори тўқилмаган маъноларни сингдирмагунча, сатрлари қуйма, содда, халқ тилига яқин бўлмагунча қайта-қайта ишлов бераверар экан. Газетада босишдан олдин яна сайқаллаш, шеърни китобга киришти арафсида боз зийнатлаш... давом этар экан.

Тўра ака Миртемир акага ўғил қаторида ўғил, пири комил деб қўл берган шоғирди эди. Устозинг «Қаъбамсан, шеърят» деган иқрори Тўра Сулаймон учун бамисоли тумордек мўътабар бўлган. Шунинг учун Тўра ака тил ҳақида худди ёлғиз фарзандига кўз тегишидан қўнган отадек қизғинга гапирарди. Халқ тилини билмаслик, ҳай, бу албатта айб, лекин уни бузиб ишлатишни Тўра Сулаймон маънавий жиноят, жоҳил-

инсоний фазилатлари, боболар лафзи билан айтганда, шаклишамойили хусусида ҳам тўрт оғиз гапирмасам, эсдаликларим тўлақонли бўлмайди деб ўйлайман.

Тўра ака, аввало, иймони бутун инсон эди. Назмий қаломни Оллоҳ сўзидек муқаддас деб билар, шу боис бетаҳорат қалам ушламасди. Бир дилда туғилган эҳтиросли туйғуни ўзга дилга пайванд қилиб қўчириш учун назмгўйнинг зийнати тоза, иймони саломат, руҳан ва жисман саранжом-саришта бўлмоғи лозим деб ҳисобларди. Камина эллик йилга яқин у кишининг қошида юриб, сирлашиб-дардлашиб, шеърый сатрларининг туғилишини кузатиб шундай фикрга келганман.

Тўра аканинг қўнгли ҳам, дастурхони ҳам очик эди. Биз — пойтахтда яшаб ижод қилаётган дўстлари қачон у кишини сўроқлаб бормайлик, албатта меҳмоннинг устидан чиқардик. Тўра ака ё мухлисларига жилмайиб гурунг бериб ўтирган, ё азиз меҳмонларини, устозларини кузатиб дарвозада турган бўларди. Акамининг овлоқ бир қишлоқ четидиғи одмигина ҳовлисида элимизнинг манаман деган шоир-ёзувчи, зиёлиларини неча бор учратганман. Миртемир домла, Зулфия опа, Ҳамид Ғулом сингари алломай давронлар Мирзачўлга қадам ранжиди қилсалар, албатта Тўра акани кўрмай кетишмасди. Бу уларнинг доврқли, камтар, одамохун шоирга бўлган айрича меҳри, ўзгача қадри эди.

Тўра ака баъзи бир устозларга ўшаб шоғирларини ортидан эргаштириб юрмасди. Аксинча, ўзининг саккиз эрка фарзандидек олдиға солиб,

шеърят бўстониға олиб борувчи рост йўлга бошлашни мақбул деб биларди. Сирдарё, Жиззах музофотларидан етишиб чиққан ижодкор борки, Тўра акани устоди аввал деб ардоқлаб, ўз отасидек бошиға қўтаради. Дўстимнинг тантанали йиғинларида уларнинг самимий эҳтиромлари ни кўриб, ич-ичимдан суюнганман. Тоza ариқдан тоза сув оқади, деб шунга айтсалар керак-да.

Тўра ака тўғриси эди. Адабий даврларда муаллифнинг мартабасига қараб эмас, ёзган асарининг савиясига қараб кўнглидаги гапни айтиб қўя қоларди. Бу, албатта, ўзларини танқиддан ҳоли деб билгучи баъзи

«қўлбола классик»ларга ёқмасди. Эҳтимол, шу сабабдан, сермахсул ижодкор бўлишга қарамай, тириклигида Тўра аканинг жилд-жилд китоблари чоп этилмади. У бундан қўп ҳам ранжимас, сомон билан донни аралаштириб

бир қол қилгандан кўра бугдўйнинг ўзини ажратиб қўйган яхши эмасми, деб ҳазиллашарди.

Умрининг охирида Тўра ака оғир дардга чалинди. Бир куни кўргани бордим. Дўстим рангини анча олдириб қўйибди. Тўрт ёстикқа суяниб ижодхонасида ўтирган экан. Хонтахтада учингичка йўнилган қаламлар, ранго-ранг ручкалар, оқ қоғоз... Тўра ака шу бемор чоғида ҳам шеър хаёли билан банд эди.

У ёқ-бу ёқдан гаплашиб ўтирдик. Бир вақт «Ҳазрати Уккоша ҳақидаги ривоятни айтиб беринг, эсимдан чиқаёзбиди», деди. Мен ўзимни ноқулай сезиб, «Тўра ака, ҳозир шартинг, соғайиб, отдай бўлиб кетинг, кейин ул зотнинг қабрини ҳам бирга зиёрат қилиб келамиз», дедим. Ҳазрати Уккоша пайгамбаримизнинг саҳобаларидан бўлганлар, турбати ҳам Туркистондаги тоғли бир қишлоқда эди.

Тўра ака синик жилмайди. — Айтаверинг, бу дунёдан ўша ривоятни билмай ўтганимдан билиб кетганим яхши эмасми? — деди секин.

Пайгамбаримиз билан ҳазрати Уккоша ўртасида бўлиб ўтган ҳодисани мухтасар қилиб айтиб беришга мажбур бўлдим. — Ғўзал, жуда ғўзал, — деди Тўра ака ва ривоят сеҳрига берилгандек кўзларини юмди...

Шоирни кўп уринтирмайин деб ҳўшлашдик. Ўн кунча кейин эллик йиллик қадрдоним, шеърятимиз тўрасининг дунёдан ўтганини эшитдим. Тўра ака дорулфаноудан сафар қилди. Лекин у кишининг халқона, соҳир назмиёти мухлислари қалбида бир умрга нақшланиб қолди.

Създулла СИЁЕВ

ИСТЕҲКОМ — бу сўз «мустаҳкам» дан келиб чиққан. Тарихимизда мудофаа иншоотлари, душмандан сақланиш учун қурилган мустаҳкам тўсиқ, ғов, девор, қалъа ва шу қабилар «истеҳком» сўзи билан ифодаланган.

ИСТАРА — тилимизда юз кўриниши ёқимли, хўш кўринишли одамларга нисбатан «истараси иссиқ» деган ибора кўп ишлатилади. Хўш, бу ибора қандай пайдо бўлган? Форсийда «ситора» сўзи «юлдуз» деган маънони билдиради. «Истара» айнан шу «ситора»нинг ўзгарган шаклидир. Тилимиздаги «юлдузи иссиқ» деган ибора «истараси иссиқ» билан бир хил маънога эга.

Истараси иссиқ йигит.

РЎЗҒОР — бугун тилимизда турмуш, оила, хонадон мазмунини билдирадиган «рўзғор» сўзи аслида «давр», «вақт», «тақдир», «насиба», «шарт-шароит», «қулай имконият», «олам», «жаҳон» маъноларини англатган.

Аёлнинг сариштаси — рўзғорнинг фариштаси.

Мақол

РЎЁБ — «Рўёбга қикди» деган иборани тез-тез ишлатамиз. Бу сўз бирикмаси бирор бир ишнинг амалга ошиши, орзунинг ушалишини ифодалайди. «Рўёб» сўзи аслида «рўйи об» бўлиб, «сув юзаси», «сув сатҳи» деган маънони билдирган.

Аждодларимизнинг асрий орзулари рўёбга чикди.

Газетадан

РОЗЕТКА — биз бу сўздан турли электр асбобларини электр тармоғига улаш учун хизмат қиладиган икки тешикли мосламани ифодалаш учун фойдаланамиз. Аслида «розетка» француз тилидан кириб келган бўлиб, «кичкина», «майда гул» деган маънони англатади.

Эшқобил ШУКУР тайёрлади.

УЯТ КЕРАК, УЯТЧАНЛИК-ЧИ?

Хеч кузатганмисиз, ҳали эсини таниб-танимаган болалар ҳам “ай-й-й”ни яхши билади. Шу сўзни эшитиши билан номакўл ишини бас қилади. Ҳа, шарқо на тарбияда уят, андиша жуда муҳим саналади. Фарбда эса бу хислат исоний фазилатлар сирасида доим ҳам олдинги ўринларга қўйилавермайди. Бугун тамаддунлар тўкнашган бир даврда яшаётимиз: анъаналарга, қадриятларга янгича назар билан қараш урфга кирган. Ҳар қадамда қайси тўғри, қайси нотўғри деган савол қўндаланг туради. Хўш, уят ва андишанинг сарҳадини, меъёрини қандай белгиланган маъқул?

**Санобар Турдиева,
уй бекаси:**

— Ун бир ёшимда ўғай она қўлида қолдим. Гарчи у мени уриб силтамаса-да, ёнига қа- чириб, киз болага зарур муо- малла маданияти, ҳаё, ибo каби хислатлари ўргатмаган. Уйда фақат ўғил болалар итгани қилиб, шу руҳда вояга етши- ман. Вақти соати билан мени келин қилиб узатишди. Аммо ҳаёт тарзи ўзгарса-да, феъл- атворнинг ўзгариши осон ке- мас экан. Қайнота-қайнонам олдида ҳаммадан олдин овкат- га қўл чўзиб, бемалол чапчили- латиб еверардим. Қайнилла- римга уялмасдан гап ташлаб ҳазиллашардим. Эшик тақулла- са, уйдagилардан олдин югуриб чиқардим. Хуллас, кўнгилмга келганини қилардим. Кейинча- лик атрофдaгилар менга гaши

келиб қарашини сезиб, ўзим-
ни нуқолай ҳис қила бошладим.
Эримдан кўп дакки эшитар-
дим. Бахтимга, қайнонам яхши
аёл экан. Гоҳ ширин гапириб,
гоҳ аччиқ сўзлаб, ҳар ҳолда,
айбимни элга дoston қилмас-
дан мени қайта тарбиялади.
Энг муҳими, оиламни сақлаб
қолишимга ёрдам берди. Қай-
нонамдан аёл кишига, энг а-
вало, уятчанлик, ҳаё-ибо, фаҳм-
фаросат каби хислатлар керак-
лигини ўргандим. Ҳозир ўзим
ҳам икки қизимни шу руҳда тар-
биялашга интиляпман.

Тўғри, уят-андиша ўз ўрни билан гўзал ҳулқ саналади. Аммо меъёри билмаслик оқибатида баъзан фойдамызга эмас, зараримизга ҳам хизмат қилиши мумкин. Яъни, болада бу хислатни тарбиялайман деб уни тортинчоқ, бўшанг қилиб қўймаслик лозим. Акс ҳолда, фарзандингиз нафақат бугунги, балки эртанги ҳаётида ҳам қийналиши, ўзини намоён эта ол-

лик ўсмирларнинг жинсий тарбиясида ҳам салбий таъсир кўрсатиши мумкин. Балоғат ёшига етган фарзандларимиз кўпчина ҳақ организмдаги ўзгаришлардан ҳайрон қолади, баъзида кўнглида жавобсиз саволлар пайдо бўлади. Шундай вазиятда нима қилишни, қимдан маслаҳат сўрашни билмайди. Ота-онасига ҳам айтилмайди ва... хатога йўл қўяди.

кўрқиб, сиқилиб юрган, озиб-
тўзиб қолган Дилдора ҳушидан
кетади... Шифохонада текши-
рувдан ўтказилиб, қизга ҳоми-
ладорлик эмас, балки бачадон
миомаси ташхиси қўйилди ва
жарроҳлик столига ётқизилди.

Бундай вокеалар ҳаётда учраб туради. Чиндан ҳам, уят ҳиссининг кучайиб кетиши одамни охири аянчли вазиятларга тушириб қўйиши ҳеч гап эмас. Шу боис масалага юзак қарамаслик, балки фарзандларимизни ўта уятчанлик чангалидан халос этмоғимиз лозим. Мақолада зикр этилган ҳолатлар бўйича мутахассис фикри билан қизиқдик.

**Лутфилла
Турсунов,
психолог:**

— Ҳақиқатан ҳам, уят ва уятчанлик майда масалалардан эмас. Киши андишасизлиги туфайли жуда кўп нарса

маслиги, бошқалар соясида
қолиб кетиши ҳеч гап эмас.

Машхура Мамадалиева,
гинеколог:

— Яқинда Дилдора деган 15
лар қиз операция қилди.
инг бошидан кечган воқеалар
чилик ота-оналар учун ибрат
лиши мумкин. Билишмишча,
аси ўсмир қизининг руҳий ва
асмоний ҳолати билан кўпда
зиқмаган. Дилдора тўстадан
қуришдан тўхтаб, устига ус-
к, кун сайин қорни каттала-
ётгани боис ваҳимага туша-
ди. У қайси бир шум дугонаси-
н ҳомиладорликда ҳайздан
илиниши ҳақида эшитганди.
зи ўзида бўлаётган ўзгариш
қида онасига айтишга уяла-
ди. Бошини қайга уришни би-
лмай, охири бир синфдоши-
ёрилади. Шундан сўнг бутун
қтаб, кейин бутун қишлоққа
дилдора ҳомиладор бўлиб
либди" деган гап тарқалади.
бийик, мишмишлар онасин-
г қулоғига етиб келади. Ака-
ри ҳам сўраб-суриштириб
рмасдан синглисини калтак-
й бошлайди. Шундоғам

ши, айни пайтда, тортинчоқлиги боис ҳам ҳаётда ютказиши тайин. Биринчи ҳолатни Санобар Турдиева мисолида кўришимиз мумкин. Шукрки, у тушунган одамларга келин бўлган экан, хоталарини вақтида тузатиб олибди, оиласи сақланиб қолибди. Биз атрофимиздаги тортинчоқ, уялчанроқ одамларга имкон берганимиздек, бу каби ҳислардан бегона кишиларга ҳам бағрикенглик билан муомала қилишимиз лозим. Аммо андиша ҳисси беандишалар учун кенг йўл очиб қўйиши эҳтимоли ҳам йўқ эмас. Ҳаётда кўпинча шундай бўлади. Андишанинг отини қўрқоқ қўйман, деган мақол бежиз айтилмаган.

Ўқувчи Зокир Файзиев интервьюсида эса вазият умуман тескариси, яъни унинг рухиятидаги ҳолат уятчанлик чегарасидан ўтиб, ҳадикка айланиб кетган. Бундайлар фобия (қўрқув)га мойил бўлишди. Қатъиятсизлик, иродасизлик, ўзига

Андиша – андишасиз
учун йўлдир.
Йўлдош ЭШБЕК

ишонсизлик хислатлари туфайли ижтимоий муҳида муносиб ўрин топишлари қийин кечади, кўпичина бошқаларнинг соясида юришга ҳаракат қилишга. Қобилиятини намоён этмишга, фикрини ифодалашга доимий иккиланганлари боис сўз бойлиги кам бўлади, жамоат жойларидан ўзларини олиб қочиб юришади. Бундай салбий ҳолатларнинг келиб чиқиш сабаблари куйидагича: оила аъзоларининг болага кам эътибор қилиши, унинг гапини охиригача тингламаслиги, ўзаро фикр алмашмаслик, айрим но-тўғри саволларига жеркиб жавоб бериш ва ҳокзо.

Гинеколог Машхура Мамадалиева келтирган воқеадан билиш мумкинки, уятчанлик жуда салбий оқибатларга олиб бориши турган гап. Афсуски, Дилдора каби дардини бировга айтолмайдиган ўсмирларни бармоқ билан санарли де бўлмайди. Ота-она фарзандига яқин дўст бўла олиши лозим. Акс ҳолда, у ўзини қийнаётган саволларга таъши муҳитдан жавоб излайди. Худо кўрсатмасин, эгри нияти кишилар бундан фойдаланиб қолиши мумкин. Бегоналар таъсиридаги бола нотўғри йўлларга кириб кетмайди, дея ҳеч ким кафолат беролмайди. Маслаҳатимиз, ота-оналар ўз фарзандлари ишончига кириши керак. Ўз наватбидо, болалар ҳам ҳеч ким уларга ота-онасидек яқин дўст, сирдош бўлолмаслигини англаши шарт. Ҳар кун ота ўғиллари билан, она эса қизлари билан камида 20-30 дақиқа дўстона суҳбатга вақт ажратиши лозим. Ўта уятчанликдан азият чекаётган кишилар эса яқин дўст топиб, унинг далдасига суянишлари, шахсий фикрини эркин баён этишдан кўрқмасликлари зарур. Энг муҳими, улуғ маърифатпарвар бобомиз Маҳмудхўжа Бехбуддиннинг "Ҳақ олинур, берилмас!" деган гапини ёдда тутмок керак. Айни пайтда, андишадек гўзал миллий қадриятларимизни ҳам унутиб қўймайлик.

Гулноза БОБОЕВА,
“Оила ва жамият” мухбири.

[illegible]

«ЎКТАМХОН-НУР» ўқув маркази

куйидаги ўқув курсларига таклиф этади:

Тўқувчилик — 3 ой, бошловчилар — 6 ой.
Тўй ва оқшом либослари — 1-2 ой.
Аёллар костюм-шый, плаш-пальто — 1-2 ой.
Ҳамшира — 6 ой. 4 ойи ўқиш, 2 ойи амалиёт.
Ҳамшира (тезкор) — 3-4 ой (амалиёт билан).
Тиббий массаж — 2 ой. Нўхталар — 1 ой.
Торт ва пишириқлар — 2 ой.
Пишириқлар олий курси — 1 ой.
Уйғур, Европа таом ва салатлари — 1 ой.
Аёллар сартарошлиғи — 3 ой.
Тўй ва оқшом турмаклари ва макияж — 1 ой.
Бўғхалатлар ҳисоби — 3 ой.

Элита парда ва чойшаблар тикиш — 1 ой, Элита парда ва чойшаблар тикиш олий курси — 1 ой.
Сартарошлик — 2-3 ой (ўғил болалар учун).
Каштачилик — 3 ой (машинкада вышивка).
Тўқувчилик — 2-3 ой.
Инглиз тили — 3 ой.
Рус тили — 3 ой.
Бисер, яъни муңчоқ тикиш — 2 ой.
Сунъий гул яшаш — 1-2 ой.
Компьютер сабоқлари — 2 ой.
Интернет — 1 ой.

Барчаси амалиёти билан

Ётоқхона мавжуд.
Ўқишни тугатганларга
ДИПЛОМ берилади.

Манзил: Юнусобод тумани 3-мавзе 1-уй 31-хона. Мўлжал:
Юнусобод деҳкон бозори оркасида.

Филиал манзили: Хамза тумани Фаргона йўли кўчаси, 4-уй
40-хона. Мўлжал: Кўйлик кийим бозори рўпарасида.

Тел: (8371) 295-97-82, +99897 785-90-30 (кундузи)

„ZEHN-SHANS“

НОДАВЛАТ ТАЪЛИМ МУАССАСАСИ

Абитуриентлари олий ўқув юртиларига ўқишга кириш учун ҳуыз-
гази фанлар бўйича тайёрийлиди: кимё, биология, она тили ва
табиғи, математика, физика, тарих, инглиз, рус ва немис тили,
ташқиётлари фан докторлари, фан номзодлари ва дарсликлари
таълифлари олиб борадилар.

Маълум даражларнинг юқори даражалли сифатига кафолат беради. Назарий ва амалий машғулотлар махсус чуқурлаштирилган дас-
лар асосида ҳамда «Ахборотнома»лар, имтиҳон вариантлари бўйи
ўтказилади. Ҳар бир фан ҳафтасига 3 марта 2 соатдан дар-
салиги киритилади. Марказдан барча зарур дарслик ва ахбо-
ротномаларни сотиб олиш мумкин.

Машгулотлар сентябрь ойидан 1 августгача — 11 ой давом этади. Дарслар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Охирги беш йилликда абитуриентларимиз 85–90% ўқишга қабул қилинди.

Натижалар билан марказда танишиш мумкин. Шунингдек, ушбу илмий ўқув марказида рус, инглиз ва немис тилини ўрганиш

курслари ҳам бор.

Мўлжал: Юнусобод, «Универсам» бекати, Юнусобод дехқон бозори каршисида, «Уктамбанк» ёнида.

ТЕЛЕФОНЛАР: 8(371) 221-35-56, 221-86-09.

ҲИҚМАТ ИЗЛАГАНГА ҲИҚМАТДИР ДУНЁ

Отага нисбат бошқага нисбатан ша-
рафлироқ ва машхурроқ, яъни фалон-
чининг ўгли деб аталар, аммо Она эса
доимо шафқатли ва матлаблироқдир.

Одамларнинг энг хоотири кучлиси уларнинг ичидаги энг унутувчисидир, кўнгилларнинг энг юмшоғи салобатлию шафқатлисидир.

Пасткаш кимсанинг ўз насл-насаби-ни мақтаб, у билан фахрланиши, чанқоқ кишининг сув шуъласи (сароби) ни кўриб алдангани кабидир.

Ўз биродарингни янчилган мушкдан
кўра ҳам хушбўй сўзлар билан мақтаб
ёд эт, гарчанд у сендан узоқ шаҳарда
бўлса ҳам.

Абу-л-Қосим Маҳмуд
аз-ЗАМАХШАРИЙ

У юрагимга кириб келган пайтлари мактабда ўқирдим. Ташкентга кетгани, ҳамма орзу қиладиган институтда ўқиши, истеъдоди туфайли телевизорда кўп кўрсатишга тгани кишлоқда дувдуг гап бўлган эди. Қизлар уни пинҳона севишар, бу эса мени ажаблантирар, бир одам шунчалар яхши бўлиши, ҳаммага бирдек ёкиши мумкинми, деган саволга жавоб тополмасдим.

Ажабки, бир кун у билан мактабимиз битирувчи ўқувчилари иштирокида учрашув уюштирилди. Қизлар синфдош йигитларнинг гашини келтириб, обдон ўзларига оро беришди. Ниҳоят, у кириб келди.

Танамда энгил титроқ турди. Ёруғ чехраси, самимий жилмайиб туриши, маъноли гап-сўзлари... ҳамма-ҳаммаси мени мафтун этганди. То учрашув тугагунча ўзимга келолмадим. Ҳатто ўйлаб юрган саволимни ҳам унга бера олмадим. Ҳаяжоним шу қадар кучли эдики...

Шу кундан бошлаб у ҳақда ўйлаган куним, соатим, лаҳзам йўқ эди. Паришон бўлиб қолгандим. Кўксимда ниш урган севи тобора барг ёзар, қалбимни хижрон ўти ҳам куйдирарди.

Кейин мактабни битирдик. Кимдир институтга отланди, кимдир оила қуришни афзал билди. Мен ҳам Ташкентга шайландим. Лекин омадим чопмади — ўқишга киролмадим. Кишлоққа қайтиб келганимдан сўнг ота-онам мени узатмоқчи бўлишди. Бу вақтда мен кўнгил қўйган инсоним катта одам бўлиб кетган, исмини ҳамма ҳурмат билан тилга оларди. Колаверса, уйлангани, фарзандли бўлгани ҳақида ҳам эшитиб қолардим.

Мен ҳамон ҳеч нарсасига парво қилмай, уни девоналарча севардим. Бўла-жақ турмуш ўртоғим билан учрашувга чиқганимда ҳам, чимилдикки кирганимда ҳам у ҳақдаги хаёллар мени тарқ этмади. Пинҳона ўйлаб юришининг ўзи менга бахт таъмини берарди. Кўпол ва маданиятдан йироқ эримнинг таънадашномлари, менга ёқишга уринишлари бефойда эди. Қалбдан қилган ҳиёнатим Яратганга хуш келмадим, биз фарзандли бўлолмадик. Олти йиллик умримиз бесамар ўтди. Ахийри, қайинсингилларим бизни ажратишди.

Биласизми, мен шу қадар хурсанд эдимки, энди эркин қуш бўламан, у ҳақда бемалол ўйлайман, кечалари уни туш кўрганимда, ҳеч қандай ҳалал бермайди, дея қувонардим. Аммо у ёғи мен ўйлаганча силлиқ кечмади.

Бир ярим йил ётиб қолган отамга қараганимда, акам ва келиноиймга малол келмадим. Бироқ отам вафот этиб, маъракаларини ўтказганимиздан сўнг менинг юрган-турганим, еган-ичганим уларнинг кўз остида бўла бошлади. Акам ва келиноиймининг менга яширинча менга янги эр излаётганини сезардим.

Эрта баҳорда уйимизга узоқ қариндошимиз меҳмонга келди. У эри билан пойтахтда яшарди. Сухбат орасида ўзига бир ёрдамчи кераклигини айтиб қолди. Мен қувониб кетдим.

— Опажон, айтган ҳамма ишларингизни қиламан. Илтимос, мени ўзингиз билан олиб кетинг. Кишлоқда ҳамманинг олақарашлари остида яшашдан зерикдим, ёрдам беринг, — дея ёлвордим.

Акам қаршилиқ билдирмади, келиноийм бизни кўзларига севинч билан қузатиб қолди. Мен учун ҳаётнинг янги саҳифаси очилди гўё. Қўлимдан келганча қариндошимиз — Сурайё опамнинг уй ишларини бажарардим. Болаларига қарардим. Ўзини опажон, эрини акажон деб ҳурматини жойига қўйиб юрдим.

Аммо ташвишсиз кунларим муддати атиги олти ойгина экан.

Сурайё опа кутилмаганда бирдан ўзгариб қолди. Бир кун кўнглидагини айтиб, менга ёрилди:

— Сени уйимга олиб келиб, хато қилган эканман. Аканг нега Ҳаётхоннинг қўлидан келган ишлар сенинг қўлингдан келмайди, нега у каби мазали овқатлар пишира олмайсан, нега кирни у каби тоза ювмайсан, болаларга у каби яхши қарамайсан, деб эзиб юборди. Яна бирор ой шу уйда турсанг, у мenden воз кечиши ҳам мумкин!

— Ундай деманг, опажон, мен ахир?..

— Гапимни бўлмай эшит. Шу кунгача берган нон-тузимга розиман. Менга оилам керак, сенинг хизматларинг эмас. Сен ҳам меҳнатингга рози бўлгин-да, энди уйларингга қайт.

— Опа, мен ўқиб...

— Сенга бошқа

гапим йўқ!

Б у

Бир-иккита қўйлагим солинган халта ҳам, уч кун ишлаган меҳнат ҳақим ҳам қолиб кетган эди.

Бошим оққан томонга кетавердим. Кўз ёшларим юзларимни юварди. Юра-юра чарчадим. Кўп қаватли уйлар олдидаги ўриндиққа ўтириб, хаёл сура кетдим. Нега шунча одамлар Ҳаётда ўрин топиб яшаётганда биргина мен омадсиз ва бахтсиз эканимни билолмасдим. Балки кўз очиб кўрганимга меҳр қўйганимда, бунчалар сарсон бўлмасмидим, деб ўзимни койирдим...

— Синглим, тинчликми? Нега йиғлаяпсиз?

Қаршимдаги одамнинг саволидан ўзимга келдим. Бошимни кўтариб қарасам... Айтсам, биров ишонмаслиги мумкин, лекин у рўпарамда турарди. Ҳа, бу ўша — менга муҳаббатнинг исмини танитган таниқли ҳамқишлоғим эди! Катта одам

чиroyли экан, — деб ўйладим. "Қандоқ бахтли одамлар-а!"

— Раъно, опангга қара. Аввал юзқўлини ювиб чиқсин, кейин бир пиёла чай ичиб гаплашамиз. Мусофирга ўхшайди, — деди у жувонга.

Раънохон менга ваннахонани кўрсатди. Ўзимни анча босиб олгандим.

Орадан ўн беш дақиқа ўтгач, тушим-ўнгимми, у билан бир дастурхон атрофида ўтирардик. Уни бир вақтлар ёниб севганимни ўйласам, танамда шу заҳотиёқ титроқ турарди.

Биз дилдан суҳбатлашдик. Ундан қишлоғим номини сир тутдим. Бошимдан ўтганларини гапириб бердим.

— Энди мен бораёй, уйингизга киритганингиз, кўнглимни кўтарганингиз учун катта раҳмат сизга, — кетишим керак эди.

— Ўтира туринг, мен ҳозир, — деганча ўрнидан туриб чиқиб кетди.

Ошхонада ҳалиги хотин билан нималарнидир маслаҳатлашди. Кейин иккиси ҳам чиқиб келишди.

— Ҳаётхон, бизга худди сиздек аёл керак эди. Мен хотиним билан ажрашганман, икки фарзандим мен билан қолган.

— Бу...

— Синглим Раънонинг ҳам ўз оиласи бор. Ҳадеганда меникига келиб, жияларининг кир-чирини ювишга, уйимизни тозалаб бераверишга имкони йўқ. Мен уззукун ишда бўламан. Агар сизга малол келмаса, рўзгор ишларида ёрдамлашиб турсангиз.

Мен кутилмаган таклифдан эсанкираб қолгандим.

— Жон дейман, Яратган гувоҳ, ўз болаларимдай қарайман уларга. Менга ишонинглар, — дея худдонинг бу раҳмдиллигидан кўнглим бузилиб, яна йиғлаб юбордим.

Орадан бироз вақт ўтиб, бири ўн тўртлардаги қиз, бири олти ёшлардаги бола кириб келди. Тез орада қиз билан опа-сингилдек бўлиб кетдик. Болакай ҳам менга тез кўнликди. Ҳатто у билан тунлари бирга ухлайдиган бўлдик.

У ишдан жуда кеч қайтарди. Дам олиш кунлари бироз уйда бўлишини айтмаса, у билан жуда кам кўришардик.

Бир кун у:

— Ҳаётхон, сизни менга худо етказди. Болаларим юзидаги қулғуни анчадан бери кўришга зор эдим. Уй ҳам чиннидек тоза, болаларнинг уст-бошиям оппоқ. Қачон истасам, мазали овқат тайёр. Айтмоқчиманки...

У гапирарди-ю, мен ҳаяжондан ўзимни йўқотгудай ўтирардим.

— Иккимиз бафуржа гаплашиб олсак, керак бўлса, уйингизга ҳам бир бориб келсак. Нима дейсиз? — у кўзларимга қаттиқ тикилди.

Мен индамай ўрнидан туриб, ўзимни ошхонага урдим. Кирдим-у, увос солиб йиғлаб юбордим. У ортимдан кирди.

— Ҳаёт, кўнглингизни оғритиб қўйган бўлсам, кечиринг. Ҳаёт...

У ёлвориб кечирим сўрарди. Мен эса ундан бахт...

Кейин нима бўлди, дейсизми? Кейинги бахтли кунларимни таърифлаш учун сўз бойлигим етмайди. Яқинда икки болам учта бўлади. Ҳаётимиз шу қадар файзлики, баъзан кўз тегишидан кўркаман. У мени "Қўчадан топиб олган Ҳаётим" дея эркалайди. Қизим ойижон дея бағримга бош қўйганида, ўғлим сиз билан ухлайман деб хархаша қилганида, дунёларга сизга кетаман қувонганимдан.

Шаҳло ТОШБЕКОВА

уйдан чиқиб кетишга мажбур эдим. Эрталаб бўлгани учун шу заҳотиёқ нарсаларимни йиғиштириб, йўлга тушдим. Аммо кишлоққа боришга оёғим тортмасди. У ерда мени қандай кунлар кутаётганини яхши билардим.

Бозорга бордим, мардикор бозорига. Икки аёлга шерик бўлиб, вақтинчалик иш топдик. Бир бойбавчанинг далаҳовлисини тозаладик. Керак бўлса, бўяш ишларини ҳам қилдик. Тўй бўладиган ҳовлини тартибга келтирдик.

Иш тугагач, уй эгаси икки шеригимга хизмат ҳақини бериб, қузатиб қўйди.

— Мен-чи? Менинг иш ҳақим-чи? — дедим шоша-пиша.

— Сизга бир иш бор яна. Кўркманг, айтган пулингизга қўшиб бераман. Ҳозир пардаларни олиб келишадди, сиз уларни деразаларга туттишиб юборасиз, майлими? Кейин ўзим шаҳарга элтиб қўяман, — деди ёши олтимишлардан ошган киши.

Рози бўлдим. Барибир, борадиган жойим йўқ-ку, деб ўйладим. Аммо бир уйга киргач, уй эгасининг нияти бузилди — мақсади аслида шундаймики, менга ташланиб қолса бўладими!

Қўлимга илинган табуретка билан бошига туширганимни эслай оламан, холос. Ўзимга келганимда чала битган уйларга тўла қўчада югуриб борардим.

бўлиб кетибди, сочларига бир-иккита оқ ҳам оралабди. Аммо чехрасидаги самимийлик ўша-ўша. Нигоҳларининг ғамгинлигини айтмаганда...

— Бошингизга бирор ташвиш тушдими?

Унинг саволи яна хаёлларимни тўзғитди.

— Йўқ...

— Унда нега йиғлаяпсиз?

— Ўзим, шундай...

— Аёл ўз-ўзидан йиғламайди. Менга очигини айтаверинг, ёмон одам эмасман. Балки ёрдамим тегар.

— Йўқ, раҳмат...

Кетишга чоғландим. У мени тўхта-тиб қолди.

— Қаёққа борасиз?

Унинг кўзлари менга меҳр билан боқиб турарди. Эҳтимол, мана шу лаҳзалар учун шунча йиллар кўнгил билан турмуш ўртасида сарсон бўлгандирман? Аммо ҳозир бу ҳақда ўйлагим келмасди.

— Бошим оққан томонга...

Телба юрагим бежо урарди, гўё мenden ўч олмоқчидай.

— Ҳеч қаёққа кетмайсиз. Қани, мен билан юринг-чи! — У қошларини чими-рди. Беихтиёр изидан эргашдим. Учунчи қаватга кўтарилдик. Эшикни хуш-уйгина бир жувон очди. "Аёли жудаям

Амалдаги қонунчиликда васият қилувчининг эркини чегараловчи меъёр ҳам мавжудми?

Д. Халилов

Васият қилувчи қонун бўйича меросхўрлардан биттасини, бир нечасини ёки ҳаммасини изоҳ бермаган ҳолда меросдан

МАЖБУРИЙ УЛУШНИ КИМЛАР ОЛИШИ МУМКИН?

махрум қилиши мумкин. Лекин амалдаги қонунчилигимизда васият қилувчининг эркини чегараловчи меъёрлар ҳам мавжуд. Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 1142-моддаси талабларига кўра, мерос қолдирувчининг вояга ет-

маган ёки меҳнатга қобилиятсиз болалари, шу жумладан, фарзандликка олган болалари, шунингдек, меҳнатга қобилиятсиз эри (хотини) ва ота-онаси, шу жумладан, уни фарзандликка олганлар васиятноманинг мазмунидан қатъи назар,

уларнинг ҳар бирига тегишли лозим бўлган улушнинг қамиди ярмини (мажбурий улуш) мерос қилиб оладилар.

Меросдан мажбурий улуш олиш ҳуқуқига эга бўлган меросхўр учун васиятномада белгиланган ҳар қандай чеклаш-

лар ва шартлар унга тегадиган мероснинг мажбурий улушдан ортиқча қисмига нисбатангина ҳақиқийдир.

Саволга Қарши шаҳар 1-сонли ДНИ нотариуси Раъно УНГБОВЕВА жавоб берди.

ЛОНДОН — ЯҚИН

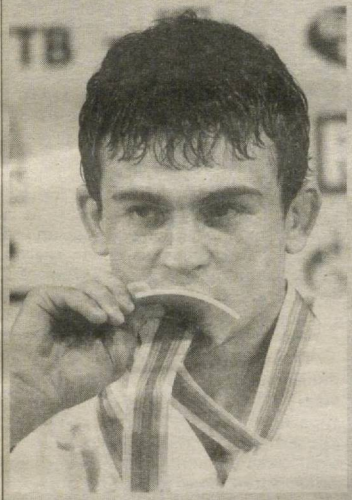
«Жар» стадионида футбол бўйича Лондон—2012 Олимпиада саралаш баҳслари доирасида Ўзбекистон ва Австралия терма жамоалари ўртасидаги ўйин бўлиб ўтди.

Нокулай об-ҳаво шароитида кечган ўйинда вакилларимиз иккита гол кири-тиб, уч очкога эга бўлишди.

Ўйиннинг 27-дақиқасида Кенжа Тўраев ҳисобни очган бўлса, учрашув тугашига санокли дақиқалар қолганида Олег Зотеев Дель Пьеро услубида гол киритиб учрашувга нукта қўйди. Олимпиячиларимиз Австралия терма жамоаси устидан ғалаба қозониб, Лондон олимпиадаси сари яна бир қадам ташлашди.

ПАРИЖДА ҚОЗОНИЛГАН ҒАЛАБА

Парижда бўлиб ўтган дзюдо бўйича «Катта дубулға» туркумидаги халқаро турнирда спортчиларимиз иккита олтин ва иккита бронза медални қўлга киритиб, умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгаллади.

Халқаро дзюдо федерациясининг (IJF) энг нуфузли мусобақаларидан бирида тўқсондан зиёд мамлакатдан олти юз нафарга яқин кучли полвонлар совринли ўрин ва 2012 йили Лондонда бўладиган XXX ёзги Олимпия ўйинларида қатнашиш ҳуқуқини берадиган рейтинг очколари учун куч синнашди.

Мусобақада кўпчилик муҳлису мутахассислар эътибори 60 килограмм вазн тоифасида гиламга чиққан дунёнинг энг кучли дзюдочиси, Пекин Олимпиадаси совриндори, икки карра жаҳон чемпиони Ришод Собировга қаратилди. Олтин медаль учун ҳал қилувчи беллашувда ҳамюртимизга Ким Вон Жин (Жанубий Корея) рўбарў келди. Баҳсда ўзига хос усулини самарали қўллаган Ришод 11 сонияда кучли рақибини мағлубиятга учратиб, соф ғалабага эришди.

Терма жамоамиз ҳисобига иккинчи олтин медални 90 килограммгача бўлган вазнда Дилшод Чориев келтирди. У сўнгги беллашувда украиналик Роман Гонтокини енгиб, шохсупанинг энг юқори поғонасига кўтарилди.

Шунингдек, оғир вазнли полвонларимиздан, айни пайтда дзюдо бўйича мутлақ жаҳон чемпиони ҳисобланган Абдулла Тангриев ҳамда Осиё ўйинлари совриндори Рамзиддин Саидов бронза медалларини қўлга киритди.

Интернет материаллари асосида
Илҳом ЖУМАНОВ тайёрлади.

ЎЗИ ҲАМ, ИСМИ ҲАМ ДИЛБАР ЭДИ

Педагогика институтини тугатганимдан сўнг вилотимизнинг чекка туманидаги мактабга йўлланма беришди. Ижарада турганим учунми, китоб ўқиш сеvimли машғулотиimgа айланганди. Мактаб кутубхоначиси — Дилбар исмли қизни биринчи кўргандаёқ юрагим бошқача бўлиб кетган. Китоб баҳона унинг олдида серкатнов бўлиб қолдим. Соатлаб кутубхонада қолиб кетсам-да, менга ортиқча гапирмасди. Бир ҳамкасбиимизнинг тўйида кувёжўра бўлдим, келин Дилбарнинг дугонаси экан. Тўй сабаб ўртаимизда илиқлик туғилди. Бир йилдан сўнг 8 март байрами арафасида муҳаббатимни изҳор қилиб, совчи юбориш учун розилик олдим. Лекин севгимизни яна бир синов кутаётганини билмабман. Дилбарнинг отаси: «Қизимга бир келгинди йигит кўз олайтирадим, унга бермайман», деб оёқ тираб олди. Совчиликка борган отам билан тоғанинг ҳафсаласи пир бўлиб қайтди. Ижарада турадиган уйимга шу маҳалланинг оқсоқоли кўшни эди. У жонимга ора кирди, Дилбарнинг отасига мени мактайвериб, ҳоли-жонига қўймабди.

Йиллар ўтиб, бола-чақали бўлиб, қайнотамнинг суюмли куёвига айлан-дим. Оиламизга таниган-билганнинг ҳаваси келарди. Икки киз, бир ўғилни тарбиялаб, вояга келтирдик. Кўргилик экан, бизга қўша қараш бахти насиб этмади. Дилбар юрак хасталиги билан 41 ёшида қазо қилди. Унинг сўнгги сўзларини дилимга тугиб, фарзандларимизни уйли-жойли қилдим. Бари ўзидан тинди.

Қадрига етадиган аелидан аро йўлда ажраб қолиш қисматни душман-имга ҳам раво кўрмайман. Фарзандларим уйланишимга рози. Ёшим 61 да. Маълумотим олий. Нафақадаман. 55 ёшгача бўлган, оққўнғил, уйим-жойим дейдиган, ёлғиз ёки фарзандлари ташвишдан қутулган аёл учраса, уйлан-моқчиман.

НОЗИМ,
Хоразм.

ОҚИЛА АЁЛ БЎЛСА...

- Алло, тахририятми?
- Ҳа, эшитамиз.
- Жиззах вилоти Янгиобод туманидан кўнғироқ қилаяпман. Раҳматли Зубайда овсиним ниҳоятда меҳрибон, оқила аёл эди. Кўшнимиз 93 ёшли Нуржон момониг айтишича, бундайлар

дунёга юз йилда бир келармиш. Ахир, ёш бўлишига қарамай, қишлоқдошларининг ўтидан кириб, сувида чикарди. Қўлигул чевар, ниҳоятда пазанда эди-да! Йилбоши сайлида опам пиширган таомнинг таъми барчанинг оғзида қолиб, танловда ҳаминша ғолиб деб топиларди. Уч фарзандни оқ ювиб, оқ тараб, чакмоқдай қилиб қўярди. Қайно-амга ўртоқлари ҳавас билан «Пешонанг беш қарич сен боланинг, Зубайдадай аёлинг бор», дегувчи эди. Опамга кўз тегдими, бурнига чиққан ёмон яра орамидан олиб кетди уни. Уч йилдики, болаларининг иссиқ-совуғидан хабар олиб тураман. Барибир ҳар оилада она-нинг, аёлининг ўрни бўлак-да.

— Бизга мурожаат қилаётганингиздан қайноғанингиз хабардорми?

— Албатта, маслаҳатлашиб кўнғироқ қилаяпман. Айтганингиздай, хужжатларини хат орқали тахририят манзилига жўнатамиз. Бўлажак овсиним, аввало, жиянларимнинг бошини силайдиган меҳрибон бўлса, деб умид қиламан. Қайноғам оққўнғил, қўли очик, меҳнаткаш инсон. Исми Баходир. Ёши 40 да. Маълумоти ўрта-максус. Иши тайин. Уй-жойи етарли.

— Қаерлик бўлса ҳам бўлаверадими?

— Жиззахлик учраса-ку яхши, қўшни вилотлардан бўлса ҳам майли. Инсоннинг қадрига етадиган, 35–40 ёшлардаги оқила аёл насиб этишини худодан сўраймиз.

ТАХРИРИЯТДАН:

«Бахтли бўлинг» рукнига хат йўллаётган ёки бевосита мурожаат қилаётган фуқаролар паспорт нусхаси ва яшаш жойидан (маҳалла кўмитасидан) маълумотнома тақдим этишлари шарт. Шунингдек, ажрашганлар бўлса, суд қарорининг нусхасини топширишлари талаб этилади.

МУРОЖААТ УЧУН ТЕЛЕФОН: 234-25-46

АРПАБОДИЁН

Арпабодиён ўсимлиги уруғидан тайёрланган дамлама меъда-ичак касалликларини даволашда ҳамда иштаҳа очувчи, чанқовни босувчи, пешоб ҳайдовчи, терлатувчи восита ва енгил сурги сифатида ишлатилади. Айниқса, ларингит, бронхит, ангина, гастритда ва эмизикли оналар учун сутини кўпайтиришда кони фойда.

Ларингитда: 1 чой қошиқ майдаланган арпабодиён уруғига 1 ста-

кан қайноқ сув қўйилади. Сўнг 15 дақиқа давомида паст оловда туради. Тайёр дамлама сузгичдан ўтказилиб, овқатланишдан 20 дақиқа олдин кунига 3–4 маҳал 2–3 ош қошиқдан ичилади. Дамлама томоқ қирилишини юмшати ва бўйилган овозни очади.

Бронхитда: 20 г арпабодиён уруғи кукуни, 100 г майдаланган зигир уруғи, 20 г имбир, 0,5 г саримсоқпёз ва асал бир хил масса ҳолига келгунча яхши-

Табиат — дорихона

лаб аралаштирилади. Овқатланишдан ярим соат олдин 1 чой қошиқдан кунига 3 маҳал истеъмол қилинади. Ёки 100 г майдаланган арпабодиён уруғи ярим литр 90 % фойзли спиртда тиндирилади. Кунига 3 маҳал 5–10 томчидан ичилади. Ёки 4 чой қошиқ арпабодиён уруғига 1 стакан сув қўйиб, 6–7 дақиқа қайнатилади. Сўнг сузгичдан ўтказилиб, 2 ош қошиқдан хар 2 соатда истеъмол қилинади. Агар бронхитнинг ўткир формаси бўлмаса, 2 ош қошиқдан кунига 3 маҳал илик ҳолда ичилади.

Ангинада: 1 ош қошиқ арпабодиён уруғини майдалаб, устига 1 стакан қайноқ сув қўйиб, 20 дақиқа давомида дамланади. Сузгичдан ўтказилиб, сўнг кунига 3–6 маҳал 1–2 ош қошиқдан ичилади. Дамлама билан тез-тез томоқ чайиб турса ҳам бўлади.

Гастритда: 5 г арпабодиён уруғи термосга солиниб, устидан 1 стакан қайноқ сув қўйилиб, 2 соат давомида дамланади. Дамламадан кунига 3–4 маҳал чорак стакандан ичилади.

Эмизикли оналар учун сутини кўпайтиришда: бир стакан қайнаган сувга 2 чой қошиқ арпабодиён уруғи солиниб, ярим соат сув ҳаммомида дамланади. Сўнг совитиб, сузгичдан ўтказилади. Дамламага 1 ош қошиқ шакар ҳам қўйилади. Кунига 4 маҳал овқатланишдан олдин 2 ош қошиқдан истеъмол қилинади.

Арпабодиён ўсимлиги уруғи дорихоналарда сотилади. Дамлама тайёрлашда оғзи ёпиладиган силри ёки эмалланган идишдан фойдаланишни унутманг.

Муҳайёхон АБДУЖАБОРОВА,
доришунос.

БИЗНИ ТАРК ЭТМА ҲАЁ!

Қадрият

Кўз тегмасин, юртимизда ибодли, ҳаёли, маърифатли хотин-қизларимиз жуда кўп. Назаримда, ям-яшил баҳор ўзининг гўзаллик, нафосат ва бунёдкорликка йўғрилган режаларини уларга қараб тузадигандек. Ҳатто болаларин ҳам маликалар учун тиним билмай гуллардан бол йиғди. Ёзу кузининг сархил мева-чевалари, дон-дун хирмонларидан тортиб, куёшнинг ҳаётбахш нурлари ҳам уларга аталганга ўхшади. Кўйингки, зумрад қишнинг оппоқ қор учқунлари ҳам бегойимларни беэмомқа чоғланади гўё.

Яратиш бахти насиб этган гўзаллик тимсоллари бағри осмон она бўлиб, ҳаётнинг боқийлиги учун муносиб авлодларни тарбиялаб, вояга етказдилар. Бўлғуси донишманд момоларимиз ҳам ана ўшалар эмасми? Ҳар соҳада қўлигул, диди баланд, бахти бутун, кўнгли осмон қизларимиз ш а ё н и г а қанча таъриф тавсиф айтсак арзийди. Лекин...

Қарангки, япон қизларининг келинлик либослари ота-боболари бир умр қадрлаб келаётган ва биз кунчиқар юрт фильмларида кўрган кимоно кўйлақлар экан! Бизда-чи? Ёқасио энги йўқ, елкаси ва кўкси оппа-очиқ либосда кириб келган келинчаки кўриб... қайнота ерга қарайди. Бундайлар ҳаё билан қўшиб, пешона тери эвазига топилган пулларни ҳам бир қунда ямлаб ютиб юборади.

Кейинги пайтда кўп эшитяпмиз, ҳатто гувоҳи ҳам бўлаяпмиз. Айрим оилаларда (билмадим, қайси тарбиянинг маҳсули бу!) баъзи қизлар тўйи олдида бўладиган харажатларни отаси билан уялмай-нетмай бемалол муҳокама қиладиганига не дейсиз? Эсланг, авваллари

шарми-ҳаёси бор қиз бундай гап-сўзларни онасигагина айта оларди, холос. Ўртада она "воситачи"лик қилар, катталарнинг айтгани айтган эди, тўғрими? Айниқса, турмушга чиқиш масаласида ота билан қиз ўртасида маълум маънода парда турарди.

"Ер ўз

ҳаёти, ҳаракати, бардавомлиги учун зарур барча катта-кичиқ нарсаларни қобикқа ўраган. Ана шу парда, ана шу қобик табиатнинг, она Ернинг ҳаёси. Номусни дарахтдан ўрганнинг. Қаранг, у ҳаёт шарбатлари юғураётган танасини қандай парда-қобик билан ўрайди. Бир жойи кесилса, дарҳол ўрнини қобик билан беркитиб бошлайди", деб ёзди адабиётшуносо олим Иброҳим Ғафуров. Бу сўзларни ўқиб, она ердан, дарахтлардан уялиб кетасан киши.

ҚАЕРДА ИЧИШ ЁКИ ЧЕКИШ МУМКИН?

Алкоголь ва тамаки маҳсулотларининг тарқатилиши ва истеъмол этилиши юзасидан қабул қилинган қонунда белгиланган асосий тартиб ва қоидалар ҳақида маълумот берсангиз.

У. Мадаминов,
Олтиариқ тумани.

2011 йил 5 октябрда қабул қилинган «Алкоголь ва тамаки маҳсулотларининг тарқатилиши ҳамда истеъмол қилиниши чеклаш тўғрисида»ги қонунга биноан, иш жойларида, кўчалар, стадионлар, хибобонлар, истироҳат боғларида, жамоат транспортининг барча турларида ва бошқа жамоат жойларида алкоголь ва тамаки маҳсулотларини тарқатиш ҳамда истеъмол қилишга йўл қўйилмайди.

Ишхоналар, соғлиқни сақлаш, таълим, спорт-соғломлаштириш муассасаларида, ёнгин чиқиш хавфи бўлган жойларда, шу жумладан, ёнилғи қуйиш шохобчалари ва бошқа жамоат жойларида тамаки маҳсулотини истеъмол қилиш учун махсус ажратилган жойлар ва (ёки) хоналар бундан мустасно. Шунингдек, жамоат транспортининг барча турларида тамаки маҳсулотини истеъмол қилишга йўл қўйилмаслиги мазкур қонуннинг 19-моддасида кўрсатилган.

ФАҚАТ БИТТА НИКОҲГА РУХСАТ!

Қандай ҳолатлар никоҳ тузишга монелик қилади?

М. Дадажонов,
Фарғона шаҳри.

Оила кодексининг 16-моддасига асосан, лоақал биттаси бошқа никоҳда турган шахслар, насл-насаб шажараси бўйича тўғри туташган қариндошлар, туғишган ва ўғай ака-укалар билан опа-сингиллар, шунингдек, фарзандликка олувчилар билан фарзандликка олинганлар ўртасида, биттаси руҳият бузилиши (руҳий касаллиги ёки ақли заифлиги) сабабли суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилган одамлар ўртасида никоҳ тузишга йўл қўйилмайди.

Ўзбекистонда ҳар бир фуқаро фақат якка никоҳда бўлиши мумкин. Бу қонданинг бузилиши никоҳнинг ҳақиқий эмас деб топилишидан ташқари, Жиноят кодексининг 126-моддасида белгиланган жиноий жавобгарликка тортиш учун ҳам асос бўлади.

Саволларга Фарғона вилоят адлия бошқармаси етакчи маслаҳатчиси Ҳусниддин БОЙНАЗАРОВ ва Фарғона туман ФХДЁ бўлими мудири Гулчехра ИБРАГИМОВА жавоб берди.

Санъат МАҲМУДОВА

Савол-жавоб

ТАҚИРБОШ АЁЛЛАР

Кузатган бўлсангиз, аёлларимиз ўртасида ўзбекона қоп-қора сочларини худди европалик хонимларга ўхшатиб сариқ ёки оч малла, кўнғир қаби турли рангларга бўяш урф бўлиб кетди. Айримлар сочларига оралаган оқ толаларни яширишни баҳона қилади. Агар мақсад фақат шугина бўлса, ҳозирги замонда ўзининг асл сочинигизга мос рангдаги сочбўёқлар ҳам бор-ку! Йўқ-йўқ, биз бугун бу масалада аёлларни танқид қилмоқчи эмасмиз. Ахир, ҳар қимнинг ўз эрки, танлови, диди, фаросати бор. Инсон яралибдики, ҳаётининг янада гўзал бўлиши учун курашиб келади. Кимга нима ярашса, ўшани танлайди. Аёлларнинг гўзалликка интилиши эса неча минг йилга бўйлайди.

Масалан, миллоддан аввалги 1500 йилларда Миср аёллари орасида сочини охиригача олдириб, бошини ялтиратиб юриш урф бўлган, тақирбош аёллар гўзаллик тимсоли ҳисобланган экан. Улар бошини устара билан қиртишламаган, балки узок вақт ялтираб туриши учун худди қошни тергандек, ҳар бир соч толасини тилла мўйчиноқ ялиб юлиб чиққан, кейин бош роса ялтирамагунча, хушбўй ёғ билан ишқаланган.

Миллоддан аввалги 1400 йилларга келиб, Миср аёллари ҳаётида соч турмаги борасида янги урф пайдо бўлган. Улар хушбўй ва шифобахш ёғдан конуссимон катта қалпоқ ясаб, бошларига кийиб юришган. Конус-қалпоқ кун давомида секин эриб борган ва аёлларнинг аввал сочларини, сўнгра бутун баданларини ялтиратиб, либосларини хушбўй ҳидга тўйинтирган.

Искандар замонасидаги юнонларнинг эрқагу аёли орасида худди ҳозир биздаги қаби сариқ, оч малла сочлар урф бўлган. Улар оҳак суви ва майсалар дамламасининг аралашмасидан фойдаланиб, оч кўнғир тус берадиган сочбўёқ тайёрлашган экан.

Наргиза СИДДИКОВА
тайёрлади.

Муассислар: Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, «Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш» ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси

Тахририятга келган қўлғезмалар муаллифларга қайтарилмайди. Реклама материаллари мазмунини учун тахририят жавобгар эмас.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида chop этилди. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй. Босишга топириш вақти: 15:00 Босишга топирилди: 15:00

E-mail: oilavajamiyat@sarkor.uz

ISSN 2010-7609

Бош муҳаррир:
Норқобил ЖАЛИЛОВНавбатчи муҳаррир — Фаррух ЖАББОРОВ
Саҳифаловчи — Оқил РАҲМОНОВ
Мусахҳилар — Саидғани САЙДАЛИМОВ,
Гулноза БОБОЕВАМАНЗИЛИМИЗ: Тошкент — 100000. Амир Темур кўчаси
1-тор кўча, 2-уй. Мўлжал: Олой бозори ёнида

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида
0169-рақам билан 11.01.07 да рўйхатга
олинган. Буюртма Г — 228. Формати А-3,
ҳажми 2 табок. Адади — 11226. Баҳоси кели-
шилган нархда.

ОБУНА ИНДЕКСИ — 176

Қабулхона: (тел/факс) 233-28-20

Котибият: 234-76-08

Мухбирлар: 233-04-50

«Оила» бўлими: 234-25-46

Web-site: oilavajamiyat.uz

1 2 3 4 5